

INA SE SUOČAVA S VELIKIM GUBITKOM PRIHODA IZ SIRIJE

Nina DOMAZET, dipl. nov.

Tijekom listopada INA se suočila s posljedicama velikih nemira koji su doveli do uvođenja ekonomskih i političkih sankcija Siriji, gdje ta tvrtka ima koncesije na eksploataciju nafte i plina. INA je izvijestila Zagrebačku burzu o obustavi plaćanja te je zaključila da nema načina da procijeni mogući razmjer neplaćanja u budućnosti. U okolnostima sve većeg iscrpljivanja proizvodnje ugljikovodika u Hrvatskoj, koncesije u Siriji postale su ključni izvor prihoda za INA-u pa se neslužbeno procjenjuje da bi manjak prihoda iz Sirije do kraja godine mogao iznositi 200 - 250 milijuna dolara.

'Trenutni razvoj događaja u Siriji, vezano uz restriktivne mjere nametnute Siriji od strane Europske Unije, može imati negativni učinak na poslovanje i operacije INA, d.d u Siriji', stoji u objavi INA-e za Zagrebačku burzu od 14. studenoga ove godine, pri čemu se zaključuje da će tvrtka

i dalje nastaviti pomno pratiti razvoj događaja u Siriji, o čemu će izvještavati javnost. Neslužbeno se doznaje da tvrtka intenzivno radi na pokušaju naplate potraživanja, no u trenutku pisanja ovog članka rješenje još nije bilo postignuto, a iz tvrtke se nije mogao dobiti nikakav službeni komentar situacije.

Europska unija postrojila je restriktivne mjere protiv Sirije u rujnu ove godine, nametnuvši zabranu na uvoz nafte iz Sirije u EU. Zabrana se odnosi na kupnju, uvoz i prijevoz nafte i drugih naftnih derivata iz Sirije te na zabranu pružanja financijskih ili osiguravajućih usluga za takve transakcije. Osim toga, EU je zabranio buduće nove investicije u Siriji. Trenutačne sankcije i političke napetosti u Siriji nisu izravno utjecale na dnevne aktivnosti u prvoj polovici godine, proizvodnju i planirana ulaganja, ali od kraja rujna proizvodnja nafte je smanjena za 1500 bbl/d zbog lokalnih zahtjeva.

U okolnostima sve većeg iscrpljivanja proizvodnje ugljikovodika u Hrvatskoj, koncesije u Siriji postale su ključni izvor prihoda za INA-u pa se neslužbeno procjenjuje da bi manjak prihoda iz Sirije do kraja godine mogao iznositi 200 - 250 milijuna dolara! U Financijskom izvještaju stoji da je dobit u sektoru Istraživanja i proizvodnje, bez jednokratnih stavki, u prvih devet mjeseci 2011. godine iznosila 4,482 milijarde kuna, što predstavlja porast za 1,412 mlrd. kuna, odnosno za 46% je veća u odnosu na isto razdoblje prošle godine.

Sve veći doprinos novijih razradnih projekata u Siriji više je nego nadoknadio pad proizvodnje na starim naftnim i plinskim poljima u Hrvatskoj. U Siriji je u prvih devet mjeseci 2011. godine proizvedeno 108 200 t nafte, što je za 2% više nego lani, a proizvodnja kondenzata iznosila je 131 500 t, dok je lani u Siriji gotovo nije bilo. Tako je INA-ina proizvodnja plina u inozemstvu više

nego udvostručena zbog puštanja u rad naftno-plinske stanice Jihar i plinske stanice u prvom tromjesečju 2011. godine. Zbog toga je najveći doprinos zaradi INA-e dala je proizvodnja i prodaja plina koja je porasla za čak 225% (sa 189,9 na 618,6 mil. m³). Ovisnost o prihodima iz Sirije dobro se vidi ako se uzme u obzir da je u prvih devet mjeseci 2001. proizvodnja ugljikovodika na Jadranu zadržana na razini prošle godine, dok je proizvodnja nafte u Hrvatskoj smanjena za 5% u odnosu na prethodnu godinu, zbog prirodnog trošenja polja. Proizvodnja nafte u Egiptu i Angoli nije velika i u padu je.

S obzirom na sve okolnosti poslovanja INA-e u Hrvatskoj i velike investicijske zahtjeve koji joj se nameću, a koja se uz to bori da bi održala tempo s konkurencijom u maloprodaji i veleprodaji, zanimalo nas je kako bi se dugoročni gubitak prihoda iz Sirije mogao odraziti na njezino poslovanje u Hrvatskoj. Mišljenje o tome dobili

INA u Siriji provodi znatne aktivnosti istraživanja i razrade i to na bloku Hayan, gdje su otkrivena tri polja: Jihar, Palmyra i Al Mahr. Uz rezerve plina i kondenzata, na bušotini Jihar 2 pronađena je i nafta, a proizvodnja je počela u listopadu 2005. godine. INA je ušla u zajedničko ulaganje sa sirijskom tvrtkom Hayan Petroleum radi zajedničkog poslovanja na novim poljima, a 2006. godina označava početak proizvodnje prirodnog plina i kondenzata, dok je 2005. INA potpisala ugovor o prodaji prirodnog plina s tvrtkom Syrian Petroleum Company.

smo od Davora ŠTERNA, dipl. ing, predsjednika Nadzornog odbora INA-e i Jasminka UMIČEVIĆA, dipl. iur, konzultanta za energetski sektor i direktora tvrtke Oil and Gas Consulting. ■

Davor ŠTERN, dipl. ing.
predsjednik Nadzornog odbora INA-e

Sirija je bila zemlja niskog političkog rizika, no na žalost, sada je pod udarom sankcija. Nadam se da će se sadašnja kompleksna situacija riješiti i da do eskalacije neće doći. Kad je riječ o mogućim štetama za INA-u zbog obustave plaćanja plina i nafte iz Sirije, mislim da će to sigurno imati utjecaj na profitabilnost kompanije, koja će ove godine imati relativno dobru dobit iz ostalog dijela 'upstreama', tako da se nadam da ova situacija neće dugoročno utjecati na financijske rezultate u INA-i.

Hoće li pad prihoda iz Sirije utjecati na investicije? Proces modernizacije rafinerija u Rijeci i Sisku bio je usporen i u uvjetima visoke profitabilnosti, a ulaganja su bila vrlo skromna.

Ipak, sve što se događa sa Sirijom pokazuje pravilnu orijentaciju bivše Uprave INA-e da se, kada je riječ o istraživačkim koncesijama, 'ne stavljaju sva jaja u istu košaru'. Koncesije u Bijelim noćima u Sibiru, Sirija, Angola i Egipat osigurale bi INA-i visoku vanjsku proizvodnju ugljikovodika i visoku razinu rezervi. Sadašnja situacija s neplaćanjem iz Sirije dodatni je poticaj Upravi kompanije da potakne istraživačke aktivnosti u srednjem i južnom Jadranu, na Dinaridima i u Slavoniji. Hrvatska još uvijek ima ogroman potencijal, a da se razvije nova koncesija potrebno je 5 - 10 godina. Novim tehnologijama koje ranije nisu bile dostupne trebalo bi pokušati pronaći nove izvore energije na teritoriju države.

Kada govorim o novim metodama, prije svega mislim na 3D seizmiku koja je vrlo precizna i koja bi mogla ukazati na postojanje rezervi. Posljednja istraživanja rađena su prije 30-ak godina, a upotreba 3D seizmike, primjerice na Jadranu, koštala bi 10 - 12 mil. dolara. INA za istraživanja može tražiti partnere ako tako odluči, ali ključno je da se radi, da se predlaže.

Jasminka UMIČEVIĆ, dipl. iur.
konzultant za energetski sektor i direktor Oil and Gas Consulting

INA bez proizvodnje plina u Siriji, dakle bez prihoda 65 - 67 mil. dolara mjesečno, vratila bi se na lošije pozicije nego što je imala prije 2008. godine, kada je ostvarivala dobit od oko 150 mil. dolara godišnje. Pozicija INA-e bila bi lošija u odnosu na to razdoblje prvenstveno radi toga što je sada proizvodnja domaće nafte manja zbog prirodnog pada proizvodnje kao posljedice iscrpljivanja ležišta te procjenjujem da će INA u tom segmentu ostvarivati manji prihod za više od 20%. S druge strane, u segmentu rafinerijske prerade i marketinga ostvaruju se sve lošiji poslovni rezultati, što je posljedica nezavršene modernizacije rafinerija i znatnog smanjenja prodaje na tržištima Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Slabiji poslovni rezultati sasvim sigurno će usporiti daljnji razvoj INA-e, još više će usporiti ionako presporu

modernizaciju rafinerija, a smanjit će se i ulaganja u istraživanja novih ležišta nafte i plina, što znači da se neće moći nadoknaditi prirodno smanjenje proizvodnje puštanjem u proizvodnju novih polja nafte i plina. Nadam se da se ovakav scenarij ipak neće dogoditi i da će se situacija u Siriji što prije normalizirati.